

לאזרח צפויים

15 חדשי השתוללות...

הבחירות לכנסת הרביעית עתידות להתקיים בשלהי קיץ 1959. אך מלחמת הבחירות כבר החלה:

הופעתו של האלוף דין הן בחינת היריה הראשונה של מפא"י במלחמה זו. פרישת הדתיים מהקואליציה — גם אותה יש לראות כצעד ראשון במאבק על קול הבוחר.

אם לא יושם קץ להסתערות הפרועה על הבוחר, תיפול המדינה קרבן ל-15 חודשי השתוללות פוליטית.

חמשה-עשר חדשים של מלחמת בחירות יחלישו את המדינה, יערערו את יציבותה כלפי חוץ וכסף מיועד לפיתוח יבובו על תעמולה רעשנית.

טובת הציבור מחייבת ריסון היצר המפלגתי-פלגני.

רק הגבלתה של מלחמת הבחירות לתקופה קצרה לפני המועד הקבוע תצילנו מערעור מצבנו המדיני ובזבוז כספיים.

מפלגתנו הגישה לכנסת הצעת חוק התובעת הגבלת מליחמת הבחירות לתקופה של חודשיים בלבד לפני פתיחת הקלפי. תקופה מוגבלת זו תמונע ממילא הוצאת כספים רבים ותשמור מפני ערעור אחדות העם בעיני אויביו.

האינטרס העליון של המדינה והאומה תובע חקיקת החוק ברוח זו.

הסתדרות הציונים הכלליים

מפגת המרכז

המצאה מהפכנית

היא גילוי התכשיר הייגלים אשר הוליד

את "תיאדנט", שופר-משחת-השיניים החדשה של "תיא". "תיאדנט" פותחת דף חדש בתולדות טיפול השיניים והפה. משחת שיניים זו היא הראשונה בעולם המכילה את תכשיר הפלא הייגלים. לא זו בלבד ש"תיאדנט" מרחיקה אבן ומונעת רקבון וחידקים, אלא היא גם מלבינה את השיניים וגם מבריקה אותן במידה שעוד לא היתה כדוגמתה.

עם הייגלים שוב צועד "תיא" ראשון כשם שעשה בעת המצאת "דרמפון", אשר אחרי 12 שנה עדיין אין כדוגמתו בעולם כולו.

"תיאדנט" משרה הרגשת צחות ורעננות, זוהר, חיוך וקורת רוח ונוסף לזה יש בה עוד משהו: לכל אריזה של "תיאדנט" צמוד חידון בציורים נושא פרטים, והפרס הראשון הוא 1000 (אלף) ל"י בזמזומים.

במדינה

העם

כאבי בטן

סיפור השבוע אירע בבית-הספר לדיג במכמורת, במקום נערכה מסיבה חגיגית, אשר לכבודה הוכנה גם סעודה טעימה.

אולם התוכנית השתבשה. תחת כמה נארי מים קצרים, כפי שתוכנן מראש, נאלצו ה"מסובים" להאזין לגאומים אינסופיים, שנמי שכו שעה אחרי שעה.

בינתיים התקלקלו הסאלאטים הטעימים. זמן קצר אחרי שהגאומים סיימו את ארוחתם, הותקפו כאבי-בטן חזקים. אותו הדבר קרה למאזיניהם. מעולם לא היה העונש על גאומים ארוכים כה מהיר ונמרץ.

היה זה אות-אזהרה סמלי למדינה כולה, כי גם במעיים שלה כירסמו השבוע כאבי בטן חמורים. גאומי של משה דין (ראה הנידון) גרמו לכאבים קואליציוניים, גאומי הדתיים על בעית מירשם התושבים גרמו למשבר ממשלתי.

מוטר ההשכלה: גאום פחות, לחשוב יותר — ולא לתת לאוכל לחכות.

חפלות

בת הנוצריה

מכתב של צעירה אלמונית, חברת קיבוץ בת 18, הבהיר יותר מאשר אלף גאומים את המשבר הממשלתי שפרץ לפתע השבוע, ושגרם להתפטרותם של השרים הדתיים משה שפירא ויוסף בורג. כתבה הצעירה לדיוד בן-גוריון:

"בתוקף תפקידי כראש-הממשלה ושר הבטחון, רואה אני אותך כמוסמך לענות על שאלתי. אי-לכך הגני מרשה לעצמי להביא בפניך את ענייני.

אני בת לנשואית-ערובת, יתומת חלל מלחמת השיחרור. אמי איננה יהודיה וגם לא התגיירה, היות ואינה מאמינה בדת איוו שהיא.

בתור בת לנשואים אלה, נחשבת אני לפי חוקי הרבנות, השולטים במדינה, לבעלת דת אמי. משמע שאיני נחשבת כיהודיה. לפיכך מוגבלת אני מכמה בחינות וחסרת כמה זכויות-אזרח אלמנטריות. לפי חוקי הרבנות, איני יכולה, למשל, לבוא בבית-נשואין עם יהודי, ואף אין לי הזכות להיקבר בקבר ישראל. כל זה למרות שאני רואה עצמי כישראלית לכל דבר, וגם חונכתי כך עלידי אמי.

לפני כחודש ימים, בערך, קיבלתי צו-גיוס לצה"ל. אני רואה את הגיוס לצה"ל כחובה חשובה לכל אזרח מדינת-ישראל ואמלאנה ברצון. אלא שכאן לדעתי ישנה סתירה מסוימת. מצד אחד אני חייבת למלא את חובותי למדינה כמו כל אזרח אחר, אך מצד שני אני מוגבלת לפי חוקי המדינה וחסרת כמה זכויות-אזרח אלמנטריות.

אני רואה בסתירה כזו דבר הנוגד את עקרונות מדינתנו הדמוקרטית, ולכן מבקשת ממך לענות לי ולעזור לי להבין את הדבר וליישב סתירה זו."

מדינה ליהודים. כאשר הכריזו העם-קנים בבית-המועצה התל-אביבי לפני עשר שנים על הקמת "מדינת-היהודים", היא מדינת ישראל, נמנעו מלהגדיר מה זה יהודי. לא היה זה מקרה. כי ההגדרה היחידה שהיתה אפשרית היא: "אדם השייך לדת היהודית, בהתאם להלכות הדת היהודית". העסקנים הסמאליים לא רצו להצטרף בגלוי להגדרה זו, אך לא היתה להם שום הגדרה אחרת.

ברגע שהעסקנים החליטו להקים "מדינת היהודים" — ולא "מדינת ישראל" — הטיעו על המדינה חותם דתי, שחייב את רישום דת התושבים, כדי שאפשר יהיה להבדיל בין יהודים ולא-יהודים. בעוד שבגם ארצות-הברית וגם בריית-המועצות שוללות בפירוש את רישום דת האזרח, כדי למנוע כל הפליה, הרי בישראל הפך רישום זה לאבן-פינה שלטונית. בכל הסטאטיסטיקות קיימת הבדלה מפורשת בין יהודים ולא-יהודים — מתוך התנחה האילמת, אך ה"ברורה לכל, שהמדינה שייכת בעצם ליהודים, וכי הלא-יהודים הם במקרה הטוב ביותר אזרחים נסבלים.

לכן קרה השבוע כי כל הצדדים למשבר הממשלתי הפתאומי הסכימו ביניהם לפחות על נקודה אחת: שיש בהחלט צורך להביא דיל ברישום התושבים בין יהודים ולא-יהודים — אם עלידי ציון הדת, הלאומיות או "העדה הדתית". השאלה היתה רק: איך? **פילוסופיה זולה.** אילו גרשמה "דת"

בלבד, היה נוצר חור: בנייה-יהודים רבים, אנטי-דתיים או כנענים, היו רושמים את עצמם כ"בלתי-דתיים", ובצורה זו יוצרים למעשה עם שלישי בארץ. אילו נרשם "לאום", היו אנשי השמאל מתנגדים כי תכריע ההלכה הדתית, שאינה מכירה בבני אמהות נוצריות כיהודים. רישום "העדה הדתית" היה נותן לרבנים אפשרות לספת לדת היהודית, ובמעמד דלת האחרית, כל אותם הכופרים בדת — מבלי לתת לכופרים אלה את הזכות לפרוש מן העדה.

היה משהו מגותך בכל הויכוח הזה, כי כל הצדדים הצטיינו בחוסר-כנות רבה. אנשי השמאל סירבו להודות כי "העם היהודי" שהם מדברים עליו אינו אלא עם דתי, שאפשר להצטרף אליו רק בדרך ההתגיירות. אנשי הדת סירבו להודות כי ברגע שהצטרפו לאידיאולוגיה הציונית, הרי קו למעשה מתוכנן את הלכות גדולי התורה במזרח אירופה, שכפרו בהחלט בזיהוי הדת עם לאום חילוני. ובאמצע עמדו המפלגות שהשתדלו להיות גם לאומיות וגם דתיות — והצליחו בכך תודות לערפל מחשבתי סמיך.

ענה ראש-הממשלה, שבימי שלטונו נוצר מצב זה, לאותה צעקה:

"...יש סתירה, בלי ספק, בין הדברים שאת מציינת. אין החיים בכלל, חיינו בפרט, חופשיים לגמרי מסתירות. אבל נתגבר עליהן, ואל תתני לסתירה פורמלית וזמנית לעכור את רוחך ולצער אותך יתר על המידה." דעתו של ביגני עצמו לא נערכה. הוא חיכה שיימצא עוד טלאי שיכסה את הקרע בבגדי כל המפלגות, ואפשר לדתיים לחזור לכסאותיהם הירוקים ליד שולחן הממשלה.

תעלומות

הידיעה הסודית

אחת התעלומות המסתוריות ביותר בהיסטוריה העברית החדשה היא: מה קרה ב-24 בנובמבר 1956, ב-24 השעות הגורליות מן הרגע בו העלה דויד בן-גוריון על נס את "מלכות ישראל השלישית" מן ועד יוסבת, ועד לרגע בו התייצב לפני המיקרופון והודיע בקול שבור כי הורה לצה"ל לפנות את כל השטחים הכבושים?

החודש הסתובב מפה לאוזן, בחוגים יודעי דבר, סיפור ששפר אור חדש על כל ההיסטורים הקודמים, שנגעו לאזהרות האמריקאיות והסובייטיות. הסיפור הסנסציוני, שלא היה שום ספק במהימנותו, היה כדלהלן: ביום הגורלי מסר ראש מנגנון החושך לביגני ידיעה סודית, לפיה מתרכז בצפון סוריה כוח סובייטי המצוייד בנשק חדש מיוחד. כוח זה היה צריך לעזור לצבא הסורי לפלוש מיד לישראל. לפי דעתו של מנגנון החושך, אי-אפשר היה לעמוד מול נשק מיוחד זה.

ביגני נדהם. הוא קרא מיד לשני אנשים שהוא רחש להם איומן, יצאל דין ואהוד אבריאלי, הטיל עליהם לבדוק את הידיעה. דין נדרש להביע את דעתו מבחינה צבאית מקצועית, אבריאלי נדרש לבדוק את מהימנות מקורות האינפורמציה.

באותו ערב מסרו שני האנשים את הדו"ח שלהם אישית לביגני. שניהם היו תמימי-דעים כי אין כל ממש בידיעה הסודית, אולם הם לא הצליחו לשכנע את ביגני, המאמין באופן עיוור לראש מנגנון החושך. אחרי שנאבק עם עצמו כמה שעות — בשעה שאזרחי ישראל חיכו לנאומו ברדיו, שנדחה משעה לשעה — הגיע לבסוף להחלטה היגורלית: לסגת.

מובן מאליו כי הידיעה הסודית היתה כוזבת לחלוטין. מאז מנסה ביגני למצוא עיסוק אחר לראש המנגנון. הנסיון למנותו למזכיר הממשלה במקומו של זאב שרף נתקל בהתנגדות השרים ונכשל. עתה מחפשים פתרון אחר.

המישנה היסטורית. אחד האנשים המצויים בפרשה זו והשומרים מאז סינה הן לביגני והן לשמעון פרס, הוא המנצח הצבאי של סיני, משה דין, ביקורתו של דין על מיבצע-סיני היא אחת הפרשיות הנעלמות האחרות של המיבצע. חודש לפני שהתקיים בבית ברל הביורור הרעיוני המפורסם שגרם לזעזוע בכנסת, הופיעו דין וביגני בבירור אחר באותו מקום. באותו מעמד מתח דין ביקורת קטלנית על הצד הפוליטי של המיבצע וה"נסיגה בעיקר הציג שתי טענות:

● היה זה מישנה היסטורית לערוך את מיבצע-סיני בעת ובעונה אחת עם הפלישה האנגלית-צרפתית לסואץ, דבר שהמעט את